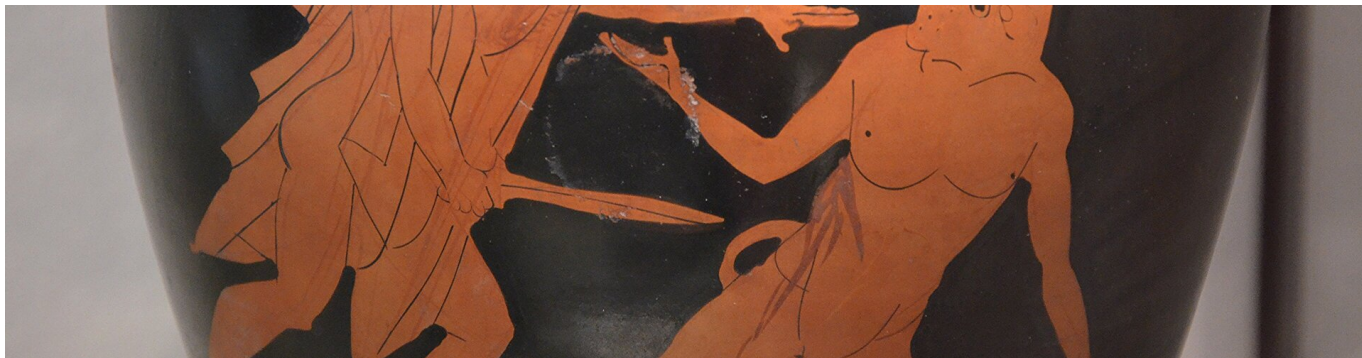

Dē Ariadnā et Bacchō (verba anomala 2: volō, eō, ferō i ich złożenia – wszystkie bezokoliczniki)

- Dē Ariadnā et Bacchō (verba anomala 2: volō, eō, ferō i ich złożenia – wszystkie bezokoliczniki)

Dē Ariadnā et Bacchō (verba anomala 2: volō, eō, ferō i ich złożenia – wszystkie bezokoliczniki)

Malowidło wazowe (amfora czarnofigururowa) z VI w. p.n.e., w zbiorach Metropolitan Museum of Art w Nowym Jorku, USA, [wikimedia.org](https://www.wikimedia.org), CC BY 3.0

Ważne daty

II tysiąclecie p.n.e. (XX-XVI w. p.n.e.) – Rozkwit cywilizacji minojskiej na Krecie

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

I. W zakresie kompetencji językowych. Uczeń:

1. zna i rozpoznaje następujące formy morfologiczne z zakresu gramatyki języka łacińskiego:

i) formy bezokolicznika łacińskiego: infinitivus praesentis activi, infinitivus praesentis passivi, infinitivus perfecti activi, infinitivus perfecti passive,

l) formy czasowników nieregularnych:

– esse i wybrane composita (possum, prosum, adsum, absum),

– volo, nolo,

– eo i wybrane composita (abeo, redeo, obeo),

– fero i wybrane composita (affero, aufero, differo),

– tollo,

– fio,

– verba defectiva: odi, memini, coepi,

– verba deponentia i semideponentia;

8. dokonuje następujących transformacji gramatycznych w zakresie morfologii:

i) tworzy i posługuje się następującymi formami bezokolicznika łacińskiego: infinitivus praesentis activi, infinitivus praesentis passivi, infinitivus perfecti activi, infinitivus perfecti passivi.

Nauczysz się

budować bezokoliczniki omawianych czasowników;

rozpoznawać w tekście łacińskim bezokoliczniki czasowników oraz je tłumaczyć;

konstruować własne wypowiedzi z użyciem bezokoliczników omawianych czasowników;

czytać ze zrozumieniem tekst w języku łacińskim;

omawiać zagadnienia związane z mitologią oraz sztuką antyczną.

Prezentacja zagadnienia

Ważne!

Infinitivus praesentis activi (dla czasownika *ferō* również passivi) został już omówiony wraz z pozostałymi formami czasu teraźniejszego. Pozostałe bezokoliczniki tworzy się na zasadach ogólnych od tematów, które również już omówiono i które można znaleźć w słowniku.

Ćwiczenie 1

Podaj bezokoliczniki od poniższych czasowników, zachowując ich stronę. W bezokolicznikach zawierających imiesłów wpisz go w akkusatiwie rodzaju męskiego.

	inf. praesentis	inf. perfecti	inf. futuri
eō		iisse	
volō	velle		nieżuywany
ferō			
prōferor	prōferri		prōlātum īrī

Ćwiczenie 2

Wpisz formy podstawowe (w 1. osobie ind. praes. activi) podanych czasowników.

	ablātam esse
	rediisse
mālō	mālle

Praca z tekstem

Współczesny widok wyspy Naksos, wikimedia.org, CC BY 3.0

*Thēseus **Mīnōtaurum** occīdit et cum Ariadnā ex Crētā fūgit. In insulā Naxō tamen Ariadnam dormientem relīquit et Athēnās nāvigāvit.*

Ariadna expergēfacta querēbātur: „Ō deī immortalēs! Thēseus prōmīsīt nōs Athēnās ūnā itūrōs esse mēque uxōrem suam fore. Nunc autem sōla sum in terrā ignōtā. Ō, quam mē pudet tam crēdulam fuisse, Thēseō auxiliū tulisse, eī nūbere voluisse... Pater autem scīt mē volentem ex patriā ablātam esse et nōn mē quaeret. Ō deī immortalēs!”.

*Tum virgō iuvenem pulchrum ad sē adīre vīdit, quī erat **Bacchus** deus. Bacchus sē Ariadnam in mātīmōnium dūcere velle dixit, quod et illa voluit. Ita trāditur Ariadna ā virō mortālī relicta ā deō immortalī in Olympum sublāta esse.*

Tłumaczenie:

Źródło:

Szczyty Olimpu nad chmurami – mityczna siedziba bogów, wikimedia.org, CC BY 3.0

Zadania

Ćwiczenie 3

Kto? Komu? Kogo? Uzupełnij zdania odpowiednimi formami odpowiednich imion (przeciągając je spośród podanych pod zdaniami), tak, aby zdania były poprawne i zgodne z treścią mitu.

pudēbat crēdulam fuisse.

Virginem ā relictam deus uxōrem duxit.

filiam nōn quaerēbat.

Ariadna uxor in Olympō est.

Mīnōis

Ariadnam

Bacchum

Mīnōs

Thēseus

Thēseō

Ariadna

Bacchī

Ćwiczenie 4

Porzucona na Naksos Ariadna żałuje i wstydzi się swojego związku z Tezeuszem. Zdania z tekstu przekształć według wzoru tak, aby opisać jej poprzednie postępowanie w tonie zwykłej relacji. Użyj form indykatiwu perfecti.

*Ariadnam pudet cum Thēseō ex patriā abiisse > Ariadna cum Thēseō **abiit**.*

Ariadnam pudet crēdulam fuisse. > Ariadna crēdula .

Ariadnam pudet Thēseō auxilium obtulisse. > Ariadna Thēseō auxilium .

Ariadnam pudet Thēseō nūbere voluisse. > Ariadna Thēseō nūbere .

Ćwiczenie 5

Pomagając Tezeuszowi i uciekając z nim z Krety, Ariadna nie odczuwała (jeszcze) z tego powodu żalu i wstydu. Orzeczenia poniższych zdań przekształć wg wzoru na bezokoliczniki.

*Ariadna patrī oboediens nōn fuit. > Ariadnam nōn pudēbat patrī oboedientem **nōn esse**.*

Ariadna Thēseō auxilium obtulit. > Ariadnam nōn pudēbat Thēseō auxilium .

Ariadna ā Thēseō ex Crēta ablāta est. > Ariadnam nōn pudēbat ā Thēseō ex Crēta

.

Ariadna Thēseō nūbere voluit. > Ariadnam nōn pudēbat Thēseō nūbere .

Ćwiczenie 6

Odplywajac z Naksos, Tezeusz nie ma pojecia, jakie niespodzianki przyniesie los Ariadnie i jemu samemu. Poniższe zdania przekształć wg wzoru na składnię ACI.

Ariadna mox felix erit. > Thēseus nescit Ariadnam mox felicem futūram esse / fore.

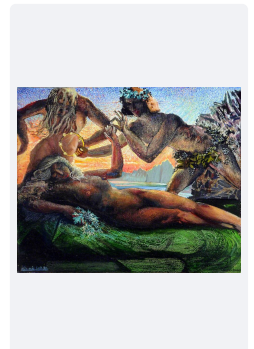
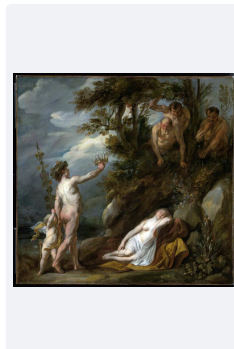
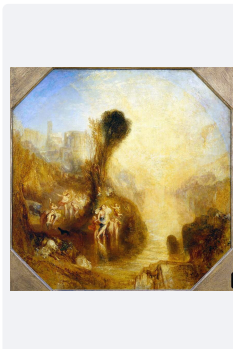
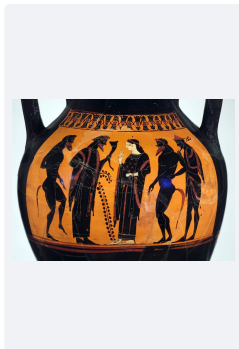
Bacchus deus ad Ariadnam adībit. > Thēseus nescit Bacchum deum ad Ariadnam

Ariadna ā Baccho in Olympum tollētur. > Thēseus nescit Ariadnam in Olympum

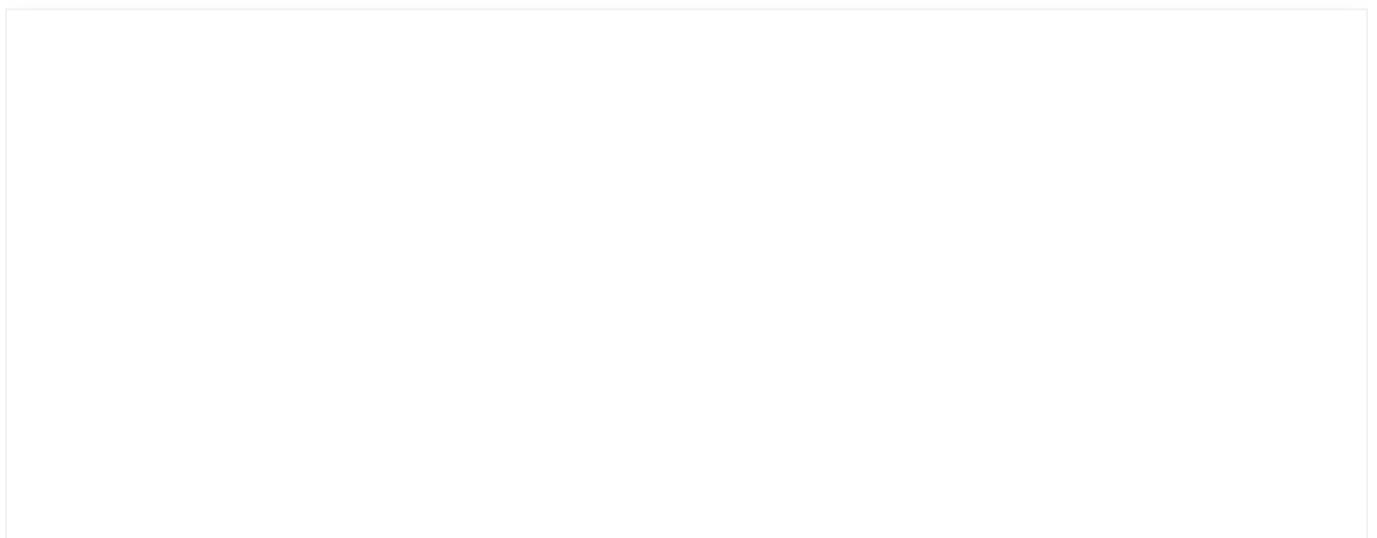
Thēseī pater mox perībit. > Thēseus nescit patrem suum mox

Ćwiczenie 7

Obejrzyj dzieła sztuki przedstawiające Ariadnę i Dionizosa i uszereguj je w kolejności powstania.

Galeria dzieł sztuki

Malowidło wazowe (amfora czarnofigurowa) z VI w. p.n.e., w zbiorach Metropolitan Museum of Art w Nowym Jorku, USA, [wikimedia.org](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Theseus_slays_the_Minotaur.jpg), CC BY 3.0

Słowniki

Słownik pojęć

Bacchus

inne imię Dionizosa, boga wina i ekstazy, po polsku oddawane jako *Bachus* lub *Bakchus*. Oba imiona (Dionizos i Bakchus) są greckie; Rzymianie używali imienia Bakchus.

Minotaur

mit. gr. w literaturze pojawił się po raz pierwszy w Katalogu niewiast Hezjoda jako potwór o ludzkim ciele i głowie byka; według tragików i mitografów syn Pazyfae i byka zesłanego przez Posejdona Minosowi; aby ukryć potwora, król Krety, Minos, kazał Dedalowi zbudować labirynt; Minotaura zabił Tezeusz; przedstawienia Minotaura występowały od VII w. p.n.e. w greckiej rzeźbie i malarstwie wazowym, w czasach nowożytnych m.in. u A. Canovy; także temat malarstwa, literatury i muzyki.

Krater

w starożytnej Grecji i w starożytnym Rzymie: wysokie naczynie z dwoma uchwytami do mieszania wina z wodą.

Słownik łacińsko-polski

Bibliografia

W. Kopaliński *Słownik mitów i tradycji kultury*, Warszawa, 2003

Z. Kubiak, *Mitologia Greków i Rzymian*, Warszawa 1997

J. Parandowski, *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Poznań 1989

S. Stabryła, *Zarys kultury starożytnej Grecji i Rzymu*, Warszawa 2016

J. Wikarjak, *Gramatyka opisowa języka łacińskiego*, Warszawa 1978 r.

Lidia Winniczuk, *Lingua Latina; Łacina bez pomocy Orbiliusza*, Warszawa 1975